

IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ I ICH SKUTKÓW

1. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
1	Zagrożenia dotyczące populacji żubra (<i>Bison bonasus</i>): 1) wysoki stopień wsobności populacji, 2) nekrotyczne zapalenie napletka, 3) zmniejszająca się dostępność terenów otwartych, 4) ograniczenia w dostępie do wody, 5) nadmierna koncentracja stad zimą, 6) izolacja przestrzenna niewielkich populacji, 7) wysoki stopień zarażenia pasożytami, 8) kłusownictwo	1. Monitoring parametrów populacji (w tym śmiertelność, rozrodczość, struktura wiekowo-płciowa). 2. Odłowy i przesiedlenia mające na celu tworzenie i wzmacnianie populacji poza Puszczą Białowieską. 3. Eliminacja osobników agresywnych lub wykazujących objawy chorobowe. 4. Monitoring występowania chorób zakaźnych i inwazyjnych u zwierząt eliminowanych i odławianych. 5. Porządkowanie i odkażanie zimowych miejsc dokarmiania oraz wodopojów. 6. Działania lekarsko-weterynaryjne mające na celu zapobieganie i zwalczanie epizootcji i pasożytów. 7. Konserwacja i budowa wodopojów. 8. Utrzymywanie i tworzenie atrakcyjnych miejsc żerowych. 9. Dążenie, w porozumieniu z Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe, zwanym dalej „PGL LP”, do odtworzenia i poprawy stanu łąk na obszarze do 300 ha, zarządzanym przez PGL LP. 10. Rozpraszanie zimowego dokarmiania w celu zmniejszenia koncentracji stad, w porozumieniu z PGL LP. 11. Inicjowanie i wspieranie działań mających na celu tworzenie korytarzy ekologicznych na zewnątrz Parku (na poziomie lokalnym i ponadlokalnym) oraz przez granicę państwową – na poziomie transgranicznym z częścią puszczy po stronie białoruskiej. 12. Podejmowanie wspólnie z Policją i służbami PGL LP, działań prewencyjnych w otulinie Parku w celu eliminacji kłusownictwa
2	Rozprzestrzenianie się gatunków obcych, sprzyjających synantropizacji siedlisk, takich jak: 1) 9170 grąd subkontynentalny <i>Tilio-Carpinetum</i>, 2) 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>, olsy źródliskowe)	1. Monitoring występowania gatunków obcych na terenie Parku i w jego otulinie. 2. Eliminacja gatunków obcych na terenach objętych ochroną czynną lub krajobrazową z użyciem metod mechanicznych. 3. Zapobieganie rozprzestrzenianiu się gatunków obcych. 4. Ograniczanie form antropopresji sprzyjających pojawianiu się gatunków obcych
3	Zmiany stosunków wodnych (obniżanie się poziomu wód)	1. Monitoring hydrologiczny wód gruntowych i wód w głównych ciekach naturalnych, w tym procesy erozji dna rzeki Narewki,

	gruntowych, zanikanie zbiorników wodnych, eutrofizacja) zagrażające w szczególności: 1) siedliskom przyrodniczym: a) 91DO – bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i>, <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>, <i>Pino mugo-Sphagnetum</i>, <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne), b) 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>, olsy źródłiskowe); 2) siedliskom gatunków: a) 1014 – poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>), b) 1016 – poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>), c) 1060 – czerwонецzyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>), d) 1065 – przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>), e) 1166 – traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	w razie potwierdzonej badaniami hydrogeologicznymi potrzeby poprawy stosunków wodnych oraz podjęcie działań zmierzających do spowolnienia procesu erozji dna rzeki Narewki oraz spowalnianie odpływu wód opadowych i roztopowych za pomocą urządzeń piętrzących. 2. Konserwacja i utrzymanie istniejącej infrastruktury hydrotechnicznej. 3. Monitorowanie populacji bobra (<i>Castor fiber</i>)
4	Procesy sukcesji naturalnej prowadzące do zarastania i zmniejszania powierzchni półnaturalnych siedlisk ekosystemów nieleśnych (siedlisk przyrodniczych): 1) 6230 – niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie); 2) 6410 – zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>); 3) 6510 – niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) i związane z nimi gatunki	Usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów oraz wypasanie zwierząt gospodarskich lub koszenie roślinności zielnej na terenach łąkowych charakteryzujących się wysoką różnorodnością biologiczną lub posiadających duże znaczenie jako miejsca żerowania zwierząt
5	Zanikanie gatunków i ich ostoi, w szczególności: 1) bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>), 2) orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>), 3) ryś (<i>Lynx lynx</i>), 4) przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>), 5) rozmiarz kolwieski (<i>Phyto kolwensis</i>), 6) leniec bezpodkwiatkowy (<i>Thesium ebracteatum</i>),	1. Ograniczanie niepokożenia zwierząt, poprzez udostępnianie terenu dostosowane do wymagań ochrony gatunków. 2. Dostosowanie czasu i zakresu wykonywania zabiegów ochrony czynnej do potrzeb gatunków. 3. Pozostawianie martwych drzew. 4. Monitoring liczebności gatunków priorytetowych. 5. Utrzymanie dostępności miejsc zimowania nietoperzy (<i>Chiroptera</i>) w remontowanych obiektach

	7) sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>)	
6	Drapieżnicza presja zdziczałych psów i kotów na gatunki zwierząt bytujących na obszarze Parku	1. Monitoring wpływu zdziczałych psów i kotów na populacje zwierząt na obszarze Parku. 2. Wyłapywanie zdziczałych psów i kotów na obszarze objętym ochroną czynną i krajobrazową wraz z dalszym postępowaniem, zgodnym z wymaganiami ustawy z dnia 12 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.)
7	Ocienienie stanowisk, ustępowanie gatunków światłolubnych i ciepłolubnych, skutkujące regresją stanowisk – zagrożenia dla gatunków: 1) bogatek wspaniały (<i>Buprestis splendens</i>), 2) leniec bezpodkwiatkowy (<i>Thesium ebracteatum</i>), 3) sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>)	Utrzymanie lub kształtowanie właściwych warunków siedliskowych w dostosowaniu do biologii gatunków będących przedmiotami ochrony, m.in. przez: 1) utrzymywanie najcenniejszych otwartych powierzchni nieleśnych przez wypas, cykliczne koszenia i usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów z sukcesji naturalnej, 2) odtwarzanie stanowisk gatunków, 3) kształtowanie właściwych warunków siedliskowych sprzyjających utrzymaniu populacji gatunków będących przedmiotem ochrony, 4) przechowywanie nasion w bankach nasion, 5) hodowla gatunków roślin w warunkach <i>ex situ</i>, 6) monitoring gatunków priorytetowych
8	Intensyfikacja udostępnienia terenu powodująca pogarszanie stanu walorów przyrodniczych Parku	1. Monitoring liczby osób wchodzących na teren Parku, zwłaszcza w obszarze ochrony ścisłej. 2. Monitoring uszkodzeń roślinności i gleb przy szlakach turystycznych. 3. Utrzymanie ograniczeń w udostępnianiu najcenniejszych obszarów. 4. Rozbudowa infrastruktury zabezpieczającej przedmioty ochrony przed degradacją. 5. Inicjowanie i wspieranie powstawania atrakcji turystycznych i edukacyjnych poza granicami Parku. 6. Wykonywanie ocen oddziaływania na przedmioty ochrony planowanych zmian w sposobie udostępnienia obiektów przyrodniczych Parku
9	Obszar Parku niewystarczający dla ochrony dużych ssaków wymagających większego arealu osobniczego i warunków do swobodnej migracji, w szczególności: 1) wilk (<i>Canis lupus</i>), 2) ryś (<i>Lynx lynx</i>), 3) żubr (<i>Bison bonasus</i>)	1. Inicjowanie i wspieranie działań mających na celu tworzenie korytarzy ekologicznych na poziomie lokalnym, ponadlokalnym i transgranicznym. 2. Zacieśnianie wzajemnej współpracy międzynarodowej z białoruskim Parkiem Narodowym „Belovezhskaya Pushcha” w celu propagowania i poszukiwania rozwiązań zmierzających do zapewnienia warunków dla migracji dużych ssaków przez granicę państwa (w odniesieniu do populacji żubrów (<i>Bison bonasus</i>) bytujących po obu stronach granicy państwowej – po uprzednim uzyskaniu niezbędnego potwierdzenia naukowego co do zasadności łączenia tych dwóch populacji)
10	Pożary – zagrożenia wynikające z III kategorii zagrożenia pożarowego	1. Opracowanie w porozumieniu z Państwową Strażą Pożarną, zwaną dalej „PSP”, strategii postępowania dla każdego obiektu. 2. Utrzymanie pasów przeciwpożarowych od strony polany białowieskiej. 3. Monitoring zagrożenia pożarowego ekosystemów. 4. Utrzymywanie dyżurów przeciwpożarowych w okresach zwiększonego zagrożenia pożarowego. 5. Edukacja społeczeństwa. 6. Działania profilaktyczne podejmowane we współpracy z PGL LP i PSP. 7. Wspieranie starań o dofinansowywanie i doposażanie jednostek

		Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie gmin przylegających do Parku
11	Pogarszanie się stanu obiektów dziedzictwa kulturowego	1. Rewitalizacja Parku Pałacowego. 2. Remonty obiektów zabytkowych. 3. Zabezpieczenie stanowisk archeologicznych przed nieuprawnioną eksploracją. 4. Działania edukacyjne zmierzające do podtrzymania i kształtowania świadomości społeczności lokalnych, poczucia tożsamości i odpowiedzialności za dobra kultury materialnej i niematerialnej. 5. Zachowanie tradycyjnego nazewnictwa obiektów kultury materialnej. 6. Współpraca ze służbami konserwatorskimi, jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami pozarządowymi
12	Wypływanie i zarastanie stawów w Parku Pałacowym	Pogłębienie stawów i usunięcie nagromadzonego osadu
13	Niezgodne z prawem korzystanie z zasobów Parku między innymi w wyniku: 1) kłusownictwa, 2) nielegalnego zbioru chronionych gatunków roślin i zwierząt, 3) nieuprawnionego ruchu pojazdów samochodowych	1. Współpraca z Policją, PGL LP i Strażą Graniczną w zakresie prewencji. 2. Patrolowanie zagrożonych obszarów i obiektów Parku. 3. Usuwanie urządzeń kłusowniczych. 4. Kontrola osób odławiających zwierzęta oraz zbierających rośliny lub grzyby. 5. Szkolenie pracowników Parku i PGL LP oraz funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej w zakresie umiejętności rozpoznawania gatunków grzybów, flory i fauny objętych ochroną
14	Niedostateczny zakres poznania zasobów, tworów i składników przyrody, zasobów kulturowych oraz procesów ekologicznych	1. Prowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej i dóbr kultury materialnej. 2. Rozwijanie badań naukowych i monitoringu środowiska przyrodniczego

2. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
1	Zagrożenia dotyczące populacji żubra (<i>Bison bonasus</i>): 1) pogłębianie się stopnia wsobności, 2) pojawianie się nowych chorób zakaźnych i inwazyjnych, 3) niekorzystne zmiany w strukturze populacji, 4) zagrożenie integralności ostoi w wyniku zmian w sposobie zagospodarowania Puszczy Białowieskiej	1. Monitoring liczebności i stanu zdrowotnego populacji. 2. Minimalizacja kontaktu osobników z osobami postronnymi w okresach zwiększonego zagrożenia epizootami. 3. Wymiana osobników pomiędzy populacjami wolnymi i hodowlami zamkniętymi. 4. Usuwanie z populacji osobników chorych, agresywnych, osłabionych. 5. Monitoring występowania chorób zakaźnych i inwazyjnych u zwierząt eliminowanych i odławianych. 6. Podejmowanie działań lekarsko-weterynaryjnych mających na celu profilaktykę oraz zwalczanie epizooty i pasożytów. 7. Wspieranie działań mających na celu zapewnienie integralności ostoi w Puszczy Białowieskiej. 8. Dopuszczenie większego wpływu czynników naturalnych na kształtowanie liczebności i struktury populacji
2	Wzrost presji antropogenicznej związanej z udostępnieniem turystycznym obszaru Parku	1. Monitoring liczby osób korzystających z obiektów Parku. 2. Monitoring wpływu presji antropogenicznej na przedmioty ochrony udostępnianego terenu
3	Wzrost zagrożenia pożarowego	1. Monitoring stopnia zagrożenia pożarowego. 2. Utrzymywanie dyżurów i patroli przeciwpożarowych w okresach

		najwyższego zagrożenia pożarowego. 3. Utrzymanie sprzętu i infrastruktury służącej ochronie przeciwpożarowej
4	Pogorszenie stanu zachowania dóbr kultury materialnej	1. Ocena stanu zachowania obiektów i stanowisk. 2. Współpraca ze służbami konserwatorskimi i organizacjami pozarządowymi. 3. Zachowanie i przywracanie tradycyjnych nazw miejsc i obiektów

3. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
1	Niekontrolowane rozprzestrzenianie się gatunków obcych związane z synantropizacją siedlisk, w szczególności: 1) 9170 – grąd subkontynentalny <i>Tilio-Carpinetum</i> , 2) 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe)	1. Wypracowanie i wdrożenie w porozumieniu z PGL LP, lokalnymi samorządami i innymi instytucjami z obszaru Puszczy Białowieskiej wspólnej strategii postępowania z gatunkami inwazyjnymi. 2. Likwidacja pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków inwazyjnych na etapie poprzedzającym ich pojawianie się w granicach Parku. 3. Podejmowanie współpracy z zainteresowanymi stronami odnośnie do edukacji związanej z gatunkami obcymi
2	Niska liczebność i wysoki stopień homozygotyczności światowej populacji 2647 – żubra (<i>Bison bonasus</i>)	1. Prowadzenie hodowli żubra (<i>Bison bonasus</i>) <i>ex situ</i> . 2. Wspieranie powstawania nowych hodowli zamkniętych i stad wolnych poza Puszcą Białowieską, a także prowadzenie Księgi Rodowodowej Żubrów
3	Zanikanie tradycyjnego krajobrazu polany białowieskiej, polany masiewskiej, polany pogorzeleckiej oraz agrocenoz, zagrażające w szczególności gatunkom: 1) bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>), 2) orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>), 3) derkacz (<i>Crex crex</i>), 4) jarzębatka (<i>Sylvia nisoria</i>), 5) gąsiorek (<i>Lanius collurio</i>)	1. Współpraca z lokalnymi samorządami w zakresie rewitalizacji i utrzymania punktów i miejsc widokowych na przedpolu Parku. 2. Edukacja społeczności lokalnych na rzecz konieczności zachowania tradycyjnych elementów architektonicznych wsi puszczańskich wraz z dotychczasowym przestrzennym usytuowaniem zabudowy jako cech charakterystycznych krajobrazu kulturowego. 3. Propagowanie tradycyjnych form upraw rolnych i ekstensywnego użytkowania łąk. 4. Postulowanie odpowiednich regulacji do dokumentów planistycznych odnośnie do potrzeby wyłączania z zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej fragmentów polan stanowiących zagrożenie dla walorów przyrodniczych Parku oraz przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000. 5. Podejmowanie działań związanych z wykupem gruntów niestanowiących własności Skarbu Państwa
4	Sytuacje konfliktowe związane ze szkodami w uprawach i płodach rolnych powodowane przez populację żubra (<i>Bison bonasus</i>)	1. Poprawa warunków żerowania wewnątrz kompleksu leśnego. 2. Edukacja rolników w zakresie postępowania z gatunkiem żubra (<i>Bison bonasus</i>) i zapobiegania szkodom. 3. Kontraktacja łąk i płonów z przeznaczeniem dla gatunku żubra (<i>Bison bonasus</i>). 4. Odstraszenie (płoszenie), odławianie i przesiedlanie osobników uporczywie powodujących szkody. 5. Odławianie, przesiedlanie, eliminacja osobników agresywnych
5	Brak łączności przestrzennej pomiędzy siedliskami gatunków bytujących na terenie Parku i ich	1. Inicjowanie i wspieranie wyznaczania, we współpracy z PGL LP, korytarzy ekologicznych pomiędzy obszarem Parku a lasami o dużym stopniu naturalności oraz pomiędzy Puszcą Białowieską

	siedliskami na pozostałym obszarze Puszczy Białowieskiej powodującej pogorszenie się stanu ochrony gatunków: 1) ryś (<i>Lynx lynx</i>), 2) rozmiar kolweński (<i>Pytho kolwensis</i>)	i innym kompleksami leśnymi, charakteryzujących się mozaikowym zróżnicowaniem struktury siedlisk leśnych typowym dla lasów o charakterze naturalnym (wykroty, złomy, duże zwarcie drzewostanu, obecność polan śródleśnych oraz odnowień naturalnych wraz z zasobami martwego drewna na poziomie powyżej 10% zapasu drzewostanu). 2. Zapobieganie tworzeniu i dążenie do ograniczania wpływu barier migracyjnych (drogi udostępnione do ruchu publicznego, zbyt mała ilość starych, martwych drzew) w sąsiedztwie Parku
6	Gospodarka łowiecka na terenach poza otuliną, bezpośrednio przylegających do Parku (polana białowieska, polana masiewska i polana pogorzelecka)	Współpraca z PGL LP w procesie tworzenia planów łowieckich dla terenów sąsiadujących z Parkiem
7	Zbyt mała ilość martwych i obumierających drzew w otulinie Parku, zagrażająca zwłaszcza gatunkom: 1) zgniotek cynobrowy (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), 2) ponurek schneidera (<i>Boros schneideri</i>), 3) rozmiar kolweński (<i>Pytho kolwensis</i>), 4) konarek tajgowy (<i>Phryganophilus ruficollis</i>), 5) zagłębek bruzdkowany (<i>Rhysodes sulcatus</i>), 6) dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>), 7) dzięcioł średni (<i>Dendrocopos medius</i>), 8) dzięcioł białogrzbiety (<i>Dendrocopos leucotos</i>), 9) dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>), 10) muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>), 11) muchołówka białoszyja (<i>Ficedula albicollis</i>)	Popieranie prowadzonych przez PGL LP działań dotyczących pozostawianie martwych i obumierających drzew w otulinie Parku
8	Niszczenie populacji rzadkich gatunków przez kolekcjonerów zagrażające w szczególności gatunkom: 1) bogatek wspaniały (<i>Buprestis splendens</i>), 2) rozmiar kolweński (<i>Pytho kolwensis</i>), 3) konarek tajgowy (<i>Phryganophilus ruficollis</i>), 4) zagłębek bruzdkowany (<i>Rhysodes sulcatus</i>), 5) przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>),	1. Współpraca ze Strażą Leśną, Policją i Strażą Graniczną w zakresie kontroli osób odławiających owady oraz zbierających rośliny lub grzyby. 2. Organizacja szkoleń dla pracowników Parku oraz funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Straży Leśnej i PGL LP w zakresie rozpoznawania gatunków objętych ochroną prawną (współpraca z PGL LP dotyczy terenu otuliny)
9	Wypadki komunikacyjne ze	1. Ustawianie tablic informacyjnych przy drogach.

	zwierzętami zagrażające zwłaszcza gatunkom: 1) wilk (<i>Canis lupus</i>), 2) ryś (<i>Lynx lynx</i>), 3) żubr (<i>Bison bonasus</i>), 4) traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	2. Wnioskowanie do zarządców dróg o budowę przejść dla płazów przy remontach lub budowach dróg
10	Zanieczyszczenia powietrza	1. Propagowanie w regionie niskoemisyjnych źródeł ciepła oraz wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych. 2. Ograniczanie ruchu pojazdów spalinowych na terenie Parku i wnioskowanie o wprowadzenie ograniczenia do zarządców terenu w jego bezpośrednim sąsiedztwie
11	Skażenie wód w wyniku migracji zanieczyszczeń chemicznych z odciekami ze składowisk odpadów	1. Wspieranie władz samorządowych w zdobyciu środków na likwidację składowisk odpadów i rekultywację terenu. 2. Likwidacja i rekultywacja dawnego nieeksploatowanego składowiska odpadów na uroczysku „Cegielnia”

4. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
1	Nadmierny wzrost liczby osób korzystających z obiektów Parku	1. Monitoring liczby osób korzystających z obiektów Parku. 2. Wprowadzanie okresowych i stałych ograniczeń oraz limitów w dostępie do obiektów poddanych największej presji. 3. Propagowanie i merytoryczne wspieranie tworzenia atrakcji turystycznych i obiektów edukacyjnych poza granicami Parku w celu zminimalizowania i rozłożenia w czasie obciążeń wynikających z nadmiernej presji turystycznej w porozumieniu z zarządcami terenu
2	Choroby o charakterze epizootcji zagrażające w szczególności populacji żubra (<i>Bison bonasus</i>)	1. Monitoring stanu zdrowotnego populacji żubra (<i>Bison bonasus</i>). 2. Opracowanie i wdrożenie procedur postępowania w przypadku stwierdzenia epizootcji lub zaobserwowania niepokojących objawów chorobowych u zwierząt. 3. W okresach zagrożenia epizootcjami ograniczanie kontaktów osób postronnych ze zwierzętami i miejscami ich bytowania
3	Przekroczenie pojemności ekologicznej Puszczy dla zwierząt kopytnych zagrażające pogorszeniem się stanu ochrony żubra (<i>Bison bonasus</i>)	1. Odławianie i przesiedlanie żubrów poza obszar Puszczy Białowieskiej. 2. Opiniowanie planów łowieckich nadleśnictw Białowieża i Browsk w szczególności odnośnie potrzeb regulacji pogłowia jelenia (<i>Cervus elaphus</i>) w ramach prowadzonej gospodarki łowieckiej. 3. Zwiększenie bazy pokarmowej przez utrzymywanie łąk jako istotnej bazy pokarmowej populacji żubra (<i>Bison bonasus</i>) żyjących na wolności
4	1. Zmiany składowych bilansu wodnego ekosystemów i zlewni leśnych. 2. Pogarszanie się jakości wód powierzchniowych i podziemnych. 3. Eutrofizacja wód	1. Monitoring stosunków wodnych (rozpoznanie stanu ekosystemów hydrogenicznych, modelowanie hydrologiczne). 2. W razie potrzeby podejmowanie działań mających na celu poprawę stosunków wodnych. 3. Edukacja społeczeństwa oraz wspieranie działań samorządów w zakresie wyposażenia w kanalizację wszystkich jednostek osadniczych. 4. Likwidacja potencjalnych źródeł zanieczyszczeń wód

5	Rozprzestrzenianie się pożarów z terenów sąsiadujących z Parkiem	1. Utrzymywanie pasów przeciwpożarowych od strony otwartych terenów osadniczych (polan). 2. Dyżury i patrole przeciwpożarowe w okresach zagrożenia. 3. Utrzymanie sprzętu i infrastruktury służącej celom przeciwpożarowym. 4. Szkolenia pracowników w zakresie profilaktyki pożarowej i walki z pożarami
6	Wzrost liczebności populacji gatunków inwazyjnych zagrażających siedliskom, w szczególności: 1) 9170 – grąd subkontynentalny (<i>Tilio–Carpinetum</i>), 2) 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>, olsy źródliskowe)	1. Monitoring liczebności populacji gatunków inwazyjnych. 2. Opracowanie strategii postępowania z gatunkami inwazyjnymi na terenie Puszczy Białowieskiej (przy współudziale jednostek naukowych, PGL LP, lokalnych samorządów i innych organizacji)
7	Transgraniczny przepływ zanieczyszczeń rzekami –Narewka i Hwoźna, pochodzących z części zlewni na obszarze Białorusi	1. Monitoring stanu jakości wód. 2. Współpraca ze stroną białoruską w zakresie zgłaszania ewentualnych awarii. 3. Edukacja samorządów lokalnych o możliwościach występowania tego typu zagrożeń i potrzebie ich zgłaszania. 4. Prowadzenie monitoringu hydrologicznego obejmującego ilość i jakość zasobów wodnych rzeki Narewki i rzeki Hwoźnej w pobliżu granicy państwa wraz z możliwością wykorzystania stawów w Parku Pałacowym jako zbiornika buforowego w sytuacjach awaryjnych dla rzeki Narewki
8	Prowadzenie prac o charakterze melioracyjnym na obszarze Parku Narodowego „Belovezhskaja Pushha” stwarzających zagrożenia transgraniczne dla stosunków wodnych obszaru Parku i zachowania trwałości siedlisk hydrogenicznych	Współpraca ze stroną białoruską w zakresie identyfikowania zagrożeń transgranicznych i ograniczania ich skutków
9	Możliwość krzyżowania się osobników gatunku żubra (<i>Bison bonasus</i>) z osobnikami bizona amerykańskiego (<i>Bison bison</i>) i powstanie ewentualnych mieszańców	1. Propagowanie i wspieranie hodowli żubra (<i>Bison bonasus</i>) czystej linii białowieskiej na obszarze kraju. 2. Podejmowanie szerokich działań edukacyjnych na rzecz uświadamiania zagrożeń dla rodzimej populacji żubra (<i>Bison bonasus</i>) wynikających z ewentualnego sprowadzania bizona amerykańskiego (<i>Bison bison</i>) jako gatunku obcego dla fauny województwa podlaskiego

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano w kolejności od najbardziej istotnego.

**OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU,
ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ**

I. Na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Usuwanie wiatrołomów ze szlaków, ścieżek turystycznych i dróg z pozostawieniem biomasy w ekosystemie	Według potrzeb	Obwód Ochronny Orłówka
2	Ręczne usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej na obszarze dróg w celu utrzymania właściwego stanu ich nawierzchni, z pozostawieniem pozyskanej biomasy do naturalnego rozkładu na miejscu		Tryb (droga): 1) Mogiłkowski, 2) Poprzeczny, 3) Budnicki, 4) Pojedynacki, 5) Sierganowski, 6) Zakole, 7) Dyrekcyjny, 8) Niedźwiedziowski, 9) Orłowski, 10) Masiewski, 11) Objazdowy
3	Utrzymanie linii podziału powierzchniowego w strefie ochrony ścisłej – odnowienie oznakowania		Obwód Ochronny Orłówka
4	Ochrona ekosystemów leśnych przed organizmami inwazyjnymi rozprzestrzenianymi z odchodami koni i z podawaną im paszą, poprzez: 1) stosowanie worków podogonowych na odchody (lub innych rozwiązań), 2) stosowanie worków na paszę		Obszar objęty ochroną ścisłą
5	1. Monitorowanie liczebności populacji roślin i zwierząt. 2. Prowadzenie rejestru obserwacji		Obwód Ochronny Orłówka

B. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Remont kapitalny mostków na drogach w celu utrzymania ich przejezdności z zastosowaniem materiałów miejscowego pochodzenia	2 sztuki	Oddziały – 340C, 341B
2	Utrzymanie obiektów infrastruktury technicznej – kładka, brama wejściowa	Według potrzeb	Oddziały – 398C, 399C
3	Remont obiektów infrastruktury turystycznej – kładka turystyczna (remont istniejącej lub wykonanie nowej)	402 m	Oddział 398C
4	Remonty dróg leśnych (wyrównywanie	1,5 km	Oddziały – 398B, 398C, 398G

	powierzchni dróg uszkodzonych przez pojazdy konne z wykorzystaniem gruntu miejscowego pochodzenia)		
5	Remont przepustów (rozkopanie, uzupełnienie ubytków, uszczelnienie w oparciu o materiał miejscowego pochodzenia)	2 sztuki	Oddziały – 373D, 344D
6	Utrzymanie tras turystycznych – minimalizacja skutków antropopresji (ograniczenie szerokości ścieżki poprzez sztuczne bariery, wykładanie pomostów, inne metody)	Według potrzeb	Obwody ochronne Orłówka i Hwoźna
7	Utrzymanie obiektów turystycznych (wykaszenie roślinności zielnej drobne naprawy, konserwacja)	1 sztuka	Oddział 226Ac
8	Utrzymanie szlaków turystycznych: 1) odnowienie oznakowania, odsłanianie oznakowania, 2) utrzymanie przejezdności (przecinanie złomów i wywrotów z pozostawieniem biomasy)	5 km	Oddziały – 226A, 226B, 227A, 227B, 192A, 192B, 193C, 193D
9	Utrzymanie i drobne naprawy dróg do celów przeciwpożarowych i monitoringu stanu ekosystemów: 1) wykaszanie poboczy, 2) usuwanie nalotu drzew i krzewów z poboczy, 3) odśnieżanie, 4) mechaniczne lub ręczne równanie, wałowanie, nawożenie żwiru, 5) obcinanie nawisów gałęzi, 6) usuwanie złomów i wywrotów z pozostawieniem biomasy, 7) odwadnianie zastoisk wód, 8) remont przepustów (rozkopanie, wymiana uszkodzonych elementów, uszczelnienie, przysypanie żwirem, faszynowanie skarp, profilowanie nawierzchni), 9) zachowanie niezbędnego okresu kwarantanny (sezonowania) dla wszelkich materiałów technologicznych obcego pochodzenia (żwir, piasek, itp.)	Według potrzeb	Obwód Ochronny Hwoźna
		5 sztuki	Oddziały – 225Aa, 193Ci, 192Bi, 192Db, 226 Di
10	Bieżąca konserwacja tablic i znaków (czyszczenie, konserwacja, drobne naprawy, wymiana na nowe)	Według potrzeb	Obwody ochronne Orłówka i Hwoźna
11	Oznakowanie strefy ochrony ścisłej (ustawienie tablic)	Do 32 sztuk	Północna granica strefy ochrony ścisłej, Obwód Ochronny Hwoźna
12	Odnowienie oznakowania podziału powierzchniowego, 1) malowanie linii na drzewach, 2) malowanie słupków podziału powierzchniowego,		
		1,5 km	Oddziały – 259A, 259B, 259C
		Według potrzeb	Obwody ochronne Orłówka i Hwoźna

	3) uzupełnienie brakujących słupków		Obwody ochronne Orłówka i Hwoźna
13	Odnowienie oznakowania szlaków turystycznych: 1) odnowienie istniejących lub naniesienie nowych oznakowań, 2) usunięcie nawisów gałęzi przysłaniających oznakowania	Według potrzeb	Obwód Ochronny Hwoźna
14	Naprawa i konserwacja ogrodzeń mogilek i krzyży	Według potrzeb	Oddziały – 399Ac, 370Cg, 369Gg
15	Ustawienie tablice edukacyjno-informacyjnych przy szlakach	Według potrzeb	Obwód Ochronny Hwoźna

II. Na obszarach objętych ochroną czynną

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Ręczne utrzymanie powierzchni pasa przeciwpożarowego typu A wokół miejsca ogniskowego w stanie bez pokrywy roślinnej, poprzez usuwanie martwych i zamierających drzew oraz gałęzi z pasa	0,2 km	Oddziały – 368Ak, 368Aj, 368Al, 368An
2	Mechaniczne i ręczne utrzymanie mineralizowanie pasów przeciwpożarowych	3,5 km	Oddziały – 400C, 400D, 401C, 401D, 401F, 339D
3	1. Monitorowanie rozwoju populacji kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) poprzez wykładanie pułapek feromonowych - zakup 2 serii feromonów, wymiana zużytych elementów pułapek, obsługa (kontynuacja z lat poprzednich). 2. Monitorowanie rozwoju populacji kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) na terenie Obwodu Ochronnego Hwoźna	60 pułapek feromonowych	Oddziały – 158Ad, 158Bc, 189Ac, 313Bc, 313Cf, 105Bb, 105Da, 106Bj, 106Bg, 107Bi, 108Ac, 133Bd, 133Cc, 133Ci, 164Ba, 195Dc, 111Cg, 136Ci, 136Dh, 228Ac, 229Df
			Obwód Ochronny Hwoźna
4	Likwidacja pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków inwazyjnych: 1) klon jesionolistny (<i>Acer negundo</i>) - jednorazowe wycięcie drzew oraz usuwanie ich odnowienia w miesiącach od maja do września (kontynuacja z lat poprzednich), 2) klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i>) - jednorazowe, ręczne i mechaniczne wycięcie drzew w terminie od maja do września (kontynuacja z lat poprzednich),	Według potrzeb	Oddziały – 159Db, 159Dh, 190Ba, 221Ea, 253Da, 282Ba, 398Gs
		0,50 ha	Oddziały – 110Ad, 110Ai, 110Aj, 110Ah, 368Al,

	3) winobluszcz (<i>Parthenocissus inserta</i>) - sukcesywne ręczne i mechaniczne wycinanie i karczowanie; w terminie od maja do września (kontynuacja z lat poprzednich),	0,10 ha	Oddziały – 110Ba, 111Ad
	4) turzyca drżączkowata (<i>Carex brizoides</i>) - przykrycie runa na okres minimum dwóch lat czarną folią ogrodniczą w miejscu występowania turzycy łącznie z usuwaniem młodych drzew w miejscu zwalczania (kontynuacja z lat poprzednich),	0,15 ha	Oddziały –136Ca, 196Da, 401Dj
	5) dąb czerwony (<i>Quercus rubra</i>) (kontynuacja z lat poprzednich),	5,00 ha	Obwód Ochronny Hwoźna
	6) niecierpek drobnokwiatowy (<i>Impatiens parviflora</i>) - ręczne wykaszanie i usuwanie roślin przed lub w trakcie kwitnienia roślin (kontynuacja z lat poprzednich)	Według potrzeb	Oddziały –161Af, 368A, 420Cc
5	Monitoring i stałe usuwanie obcych gatunków roślin (ręczne i mechaniczne usuwanie pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków inwazyjnych), w szczególności: 1) dąb czerwony (<i>Quercus rubra</i>), 2) dziki bez koralowy (<i>Sambucus racemosa</i>), 3) klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i>), 4) klon jesionolistny (<i>Acer negundo</i>), 5) niecierpek drobnokwiatowy (<i>Impatiens parviflora</i>), 6) świdośliwa Lamarcka (<i>Amelanchier lamarckii</i>), 7) turzyca drżączkowata (<i>Carex brizoides</i>), 8) winobluszcz zaroślowy (<i>Parthenocissus inserta</i>), 9) niecierpek gruczołowaty (<i>Impatiens glandulifera</i>), 10) ligustr (<i>Ligustrum vulgare</i>), 11) łąbin trwały (<i>Lupinus polyphyllus</i>), 12) czeremcha amerykańska (<i>Padus serotina</i>), 13) rdestowiec (<i>Reynoutria</i> spp.), 14) róża pomarszczona (<i>Rosa rugosa</i>), 15) nawłocie (<i>Solidago gigantea</i> , <i>S. canadensis</i>), 16) tawuła nibywierzbolistna (<i>Spiraea × pseudosalicifolia</i>), 17) żywotnik olbrzymi (<i>Thuja plicata</i>)	Według potrzeb	Obwody ochronne Orłówka i Hwoźna - obszar objęty ochroną czynną
6	Utrzymanie właściwego stanu technicznego miejsc czerpania wody do celów przeciwpożarowych (konserwacja podjazdów, oczyszczanie brzegu	3 sztuki	Oddziały – 130Ch, 160Dg, 189Cc

	z roślinności zielnej)		
7	Utrzymanie odpowiedniego stanu technicznego wiaty	Według potrzeb	Oddział 399C
8	1. Naprawy, utrzymanie sprawności dróg dojazdowych dla celów przeciwpożarowych, monitoringu i ochrony zasobów Parku: 1) wykaszanie poboczy, 2) usuwanie młodych drzew i krzewów, 3) odśnieżanie, 4) mechaniczne lub ręczne równanie, wałowanie, nawożenie żwiru, 5) obcinanie nawisów gałęzi, 6) usuwanie połamanych i wywróconych drzew z możliwością częściowego zagospodarowania biomasy, odwadnianie kałuż.	Do 73 km	Drogi dojazdowe w Obwodzie Ochronnym Hwoźna
	2. Remont przepustów: 1) rozkopanie, wymiana uszkodzonych elementów, uszczelnienie, przysypanie żwirem, faszynowanie skarp, profilowanie nawierzchni, 2) wykonanie nowych przepustów (rozkopanie, umieszczenie przepustu, uszczelnienie, przysypanie żwirem, faszynowanie skarp, profilowanie nawierzchni), 3) zachowanie niezbędnego okresu kwarantanny (sezonowania) dla wszelkich materiałów technologicznych obcego pochodzenia (żwir, piasek itp.), za wyjątkiem prac wykonywanych w oparciu o materiał miejscowego pochodzenia	19 sztuk	Oddziały – 159Db, 159Cg, 313Bd, 253Dh, 105Da, 107Ad, 107Ba, 107Bh, 130Dh, 132Ba, 162Bb, 162Da, 193Ba, 193Bf, 134Ad, 164Dj, 195Da, 133Cb, 110As
		3 sztuki	Oddziały – 190Bb, 221Eh, 229Bf
9	Utrzymanie polany na Uroczysku Głusze: 1) usunięcie obumarłych drzew owocowych, 2) koszenie	Według potrzeb	Oddział 164Bg
10	Demontaż ogrodzenia na granicy obszaru ochrony czynnej i polany białowieskiej wraz z wywiezieniem elementów konstrukcyjnych	Według potrzeb	Obwód Ochronny Orłówka

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Zachowanie różnorodnych pod względem gatunków zbiorowisk łąkowych: 1) jednokrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od czerwca do sierpnia z zebraniem i wywiezieniem biomasy lub złożeniem w bróg na miejscu: a) koszenie mechaniczne lub ręczne, b) suszenie, prasowanie, zbiór, wywóz biomasy, czynności transportowe, c) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni (ręczne lub mechaniczne włókowanie), d) pozostawienie niedokosów na minimum 10% powierzchni,	Do 4,40 ha	Oddziały – 159Dh, 190Ba, 253Ba, 339Bk
	2) jednokrotne koszenie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od czerwca do sierpnia z możliwością częściowego usunięcia pozyskanej biomasy: a) koszenie mechaniczne lub ręczne, b) suszenie, prasowanie, zbiór i wywożenie biomasy, czynności transportowe, c) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne włókowanie)	Do 8,20 ha	Oddziały – 130Ag, 130Cd, 253Da
2	Kształtowanie bogatych gatunkowo zbiorowisk 6510 – łąk świeżych (<i>Arrhenatherion elatioris</i>), 6230-4 - muraw bliźniczkowych z rzędu <i>Nardetalia</i>: 1) koszenie mechaniczne łąki jednokrotnie w roku lub raz na dwa lata, 2) w terminie od czerwca do sierpnia, 3) zebranie i wywiezienie biomasy lub złożenie w bróg na miejscu, 4) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie), 5) pozostawienie 10-20% niedokosów	Do 14,90 ha	Oddziały – 398Gg, 398Gl, 398Gr, 399Da, 399Dc, 399Dd, 399Dh, 399Di, 399Dj, 399Dl, 400Cc, 400Cg, 400Ck, 400Co, 400Db, 400Dd, 400Dg, 401Cb, 401Ci, 401Ck

3	Utrzymanie ekosystemów nieleśnych stanowiących bazę żerową dużych roślinożerców, ptaków i owadów, poprzez jednokrotne koszenie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od czerwca do sierpnia z usunięciem pozyskanej biomasy lub złożeniem w brogi: 1) koszenie mechaniczne lub ręczne, 2) suszenie, prasowanie, zbiór, wywóz biomasy, czynności transportowe, 3) ewentualne lokalne równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne, przez włókowanie), 4) pozostawienie niedokosów na 10-20% powierzchni	Do 31,91 ha	Oddziały – 398Gg, 398Gl, 398Gr, 399Da, 399Dc, 399Dd, 399Dg, 399Dh, 399Di, 399Dj, 399Dl, 400Cc, 400Cf, 400Cg, 400Ch, 400Ci, 400Cj, 400Ck, 400Cl, 400Cn, 400Co, 400Db, 400Dd, 400Dg, 401Cb, 401Ci, 401Ck, 401Cl, 401Cm
4	Utrzymanie ekosystemów nieleśnych stanowiących bazę żerową dużych roślinożerców, ptaków i owadów: 1) jednokrotne koszenie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od czerwca do sierpnia z usunięciem biomasy lub złożeniem w brogi: a) koszenie mechaniczne lub ręczne, b) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz biomasy, czynności transportowe, c) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni (ręczne lub mechaniczne włókowanie) d) pozostawienie niedokosów na minimum 10% powierzchni, 2) jednokrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od czerwca do sierpnia z możliwością częściowego usunięcia pozyskanej biomasy: a) koszenie mechaniczne lub ręczne, b) suszenie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, c) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni (ręczne lub mechaniczne włókowanie), 3) koszenie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od czerwca do sierpnia dwukrotnie w ciągu roku z możliwością częściowego usunięcia pozyskanej biomasy:	Do 5,56 ha	Oddziały – 134Bg, 282Da, 339Dd
		Do 5,34 ha	Oddziały – 221Af, 339Db, 104Bg, 160Af, 104Aa
		0,43 ha	Oddział 193Bh

	a) koszenie mechaniczne lub ręczne, b) suszenie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, c) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne włókowanie)		
5	Zachowanie stanowisk światłożądnych gatunków roślin na dawnych składnicach drewna: 1) koszenie mechaniczne w terminie od czerwca do sierpnia, z wywiezieniem pozyskanej biomasy (jednorazowo w ciągu roku, jednak nie rzadziej niż raz na dwa lata, koszenie mechaniczne lub ręczne), 2) suszenie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, 3) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne włókowanie)	Do 6,65 ha	Oddziały – 106Ba, 107Af, 130Dh, 131Cg, 132Dk, 133Ci, 134Dl, 135Cdx, 135Dk, 136Ci, 158Ba, 159Ai, 160Ba, 161Ag, 162Ba, 163Ad, 164Ba, 165Af, 165Ba, 166Ac, 166Bi, 189Ac, 189Ci, 282Ch, 313Ad,
6	Zachowanie stanowisk światłożądnych gatunków roślin na dawnych składnicach drewna: 1) koszenie mechaniczne w terminie od czerwca do sierpnia, z możliwością częściowego usunięcia pozyskanej biomasy – jednorazowo w ciągu roku, jednak nie rzadziej niż raz na dwa lata, koszenie mechaniczne lub ręczne, 2) suszenie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, 3) lokalne równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne włókowanie)	Do 1,36 ha	Oddziały – 221Ad, 313Cg
7	1. Remont dróg dojazdowych do łąk kośnych. 2. Remont przepustów	2 km 1 sztuka	Oddziały – 339 B, 368E, 339D Oddział 339Db
8	Usuwanie gatunku obcego klonu jesionolistnego (<i>Acer negundo</i>) jednorazowe ręczne i mechaniczne wycięcie drzew oraz usuwanie ich odnowienia w miesiącach od maja do września	0,05 ha	Oddział 398Gs

C. Inne, według specyfiki Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Usuwanie połamanych i wywróconych	Według potrzeb	Obwód Ochronny Hwoźna

	drzew ze szlaków turystycznych i dróg z częściowym zagospodarowaniem biomasy		
2	Konserwacja tablic, znaków na terenie Obwodu Ochronnego Hwoźna i Obwodu Ochronnego Orłówka (w tym wymiana oznakowania)	Według potrzeb	Obwody Ochronne Hwoźna i Orłówka
3	Utrzymanie obiektów i urządzeń infrastruktury turystycznej: 1) platformy obserwacyjne, 2) wiaty, 3) kładki, 4) ławki, 5) tablice, 6) żywopłoty, 7) miejsca ogniskowe, 8) miejsca parkingowe i inne	Według potrzeb	Obwód Ochronny Hwoźna
4	Utrzymanie linii podziału powierzchniowego: 1) usuwanie połamanych i wyrwconych drzew z możliwością częściowego zagospodarowania biomasy, 2) usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej oraz ich podrostów, 3) przycinanie drzew, 4) odnowienie oznakowania	17,4 km	Oddziały – 158 AC, 221 AB, 339 BC, 106CD, 107CD, 131AB, 132AB, 131CD, 132CD, 134 AB, 108AC, 133AC, 195CD, 195AC, 166B, 136B, 197ABD
5	Utrzymanie słupków podziału powierzchniowego: 1) stabilizacja, 2) malowanie, 3) uzupełnienie brakujących słupków	Według potrzeb	Obwody ochronne Orłówka i Hwoźna
6	Konserwacja tablic, znaków i rogatki na terenie Obrębu Ochronnego Hwoźna	Według potrzeb	Obręb Ochronny Hwoźna
7	Remont obiektów turystycznych w tym: 1) remont kładek turystycznych, 2) budowa wieży widokowej, 3) remont wiat turystycznych, 4) remont ogrodzeń obiektów, 5) remont obiektu turystycznego Filipówka	1000 m 1 sztuka Według potrzeb Według potrzeb 1 sztuka	Oddziały – 161Da 194Cf, 190CD, 221E, 159Bj Obręb Ochronny Hwoźna Obręb Ochronny Hwoźna 368Al
8	Konserwacja barier ochronnych mostów: 1) uzupełnienie brakujących elementów, 2) konserwacja	2 sztuki	Oddział 130Ch, Kosy Most nad rzeką Narewką (drogowy i kolejowy)
9	Likwidacja pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków inwazyjnych, termin zabiegów od czerwca do września: 1) utrzymanie osady „Dziedzinka”: a) wykaszanie, wycinanie drzew gatunków obcych oraz usuwanie	Według potrzeb	Oddział – 402Aa, 402Ab, 402Ac, 402Ad, 403a, 403b, 403c, 403d, 403f

	ich odnowień, b) wycinanie i karczowanie krzewów gatunków obcych, c) ręczne koszenie i karczowanie bylin gatunków obcych, d) wywiezienie pozyskanej biomasy, e) zachowanie zagrożonych gatunków roślin poprzez uprawę <i>ex situ</i> , 2) utrzymanie oczek wodnych		
10	Utrzymanie osi widokowych punktu widokowego - wycinanie drzew i krzewów na przedpolu wieży widokowej w dolinie rzeki Narewki z usunięciem biomasy	Do 1 ha	Oddziały – 159Bf, 159Bj, 159Da, 159Db
11	Odnowienie oznakowania szlaków turystycznych (odnowienie istniejących lub naniesienie nowych oznaczeń, usunięcie nawisów gałęzi przysłaniających oznakowania)	Według potrzeb	Obręb Ochronny Hwoźna
12	Rekultywacja dawnego wysypiska śmieci na uroczysku „Cegielnia”	Według posiadanej dokumentacji technicznej	Oddziały – 399Di,h,m
13	Ustawienie tablice edukacyjno-informacyjnych na szlakach	21 sztuk	Obręb Ochronny Hwoźna
14	Ustawienie tablic informacyjnych	12 sztuk	Obręb Ochronny Hwoźna
15	Korekta przebiegu szlaku „Carska Tropina”	600 m	Oddział 190D

III. Na obszarach objętych ochroną krajobrazową

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Utrzymanie ekosystemów nieleśnych ekstensywnie użytkowanych gruntów rolnych stanowiących bazę żerową dużych roślinożerców, ptaków i owadów: 1) jednokrotne lub dwukrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od czerwca do sierpnia z usunięciem biomasy lub złożeniem jej w brogi, 2) koszenie mechaniczne lub ręczne, 3) suszenie, prasowanie, zbiór, wywóz biomasy, czynności transportowe, 4) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne włókowanie)	Do 7,45 ha	Oddziały – 111Ai, 111Aj, 111Al

A. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Utrzymanie pasa państwowej drogi granicznej Rzeczypospolitej Polskiej w granicach Parku (obwody ochronne Orlówka i Hwoźna – z częściowym zagospodarowaniem biomasy): 1) przycinanie gałęzi drzew, 2) usuwanie krzewów, 3) usuwanie połamanych i wywróconych drzew z częściowym pozostawieniem biomasy	Odcinek 9,5km	Oddziały – 111Ah, 111Ca, 136Ba, 136Da, 166Ba, 166Da, 197Ba, 197Da, 229Ba, 229Da, 260Ba, 260Da, 261Ba, 290Ba, 320Ba, 320Da, 346Ba, 346Da, 375Ba
2	1. Usuwanie połamanych drzew ze szlaków turystycznych i dróg z częściowym zagospodarowaniem biomasy. 2. Odnowienie szlaków turystycznych i konserwacja obiektów infrastruktury turystycznej	Według potrzeb	Wynikająca z potrzeb
3	Prowadzenie prac rewitalizacyjnych na terenie Parku Pałacowego - po uzyskaniu zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i zgodnie z wytycznymi i opracowaniami ekspertów Instytutu Dziedzictwa Narodowego: 1) cykliczne wykaszanie łąk z usunięciem pozyskiwanej biomasy, 2) pielęgnacja kęp zadrzewień poprzez usuwanie drzew suchych, połamanych i wywróconych, a także usuwanie spontanicznie pojawiających się odnowień drzew i krzewów, 3) zabezpieczanie przed niszczeniem i remonty obiektów zabytkowych	Według potrzeb Do 12,65 ha Według potrzeb Według potrzeb	Park Pałacowy Oddział 398 Oddziały – 398a, 398b Oddziały – 398a, 398m, 398n, 398p Oddziały – 398g, 398h, 398i, 398k
4	Likwidacja pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków inwazyjnych (termin zabiegów od czerwca do września): 1) ręczne wykaszanie, 2) karczowanie bylin gatunków obcych, 3) wywiezienie pozyskanej biomasy	Według potrzeb	Oddziały – 403d, 403f,
5	Utrzymanie osady „Dziedzinka”- bieżące wykaszanie roślinności zielnej	Według potrzeb	Oddziały – 403d, 403f,
6	Zachowanie obiektu pamięci narodowej, miejsca straceń, poprzez: 1) usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów oraz drzew zamierających, 2) naprawę ogrodzenia oraz pomnika	0,27 ha	Oddział 402Ax
7	Modernizacja Rezerwatu Pokazowego Żubrów, w tym: 1) budowa pawilonu edukacyjnego, 2) modernizacja powierzchni zagród z częściowym usunięciem drzew, 3) wykonanie oczek wodnych, 4) wymiana ogrodzeń,	1 sztuka Według potrzeb 3x30m ² , 2x100m ² 1500 m	1. Rezerwat nr 3 (425C), 2. Rezerwat nr 4, oddziały – 425D, 450B

	5) budowa pomostów widokowych, 6) budowa wież obserwacyjnych, 7) remont i przebudowa dróg, 8) budowa studni, 9) budowa oczyszczalni biologicznej, 10) sadzenie drzew, 11) budowa małej architektury turystycznej (ławki, tablice informacyjne, stoły), 12) budowa odbojnic metalowych, 13) przebudowa sieci energetycznej, 14) rozbudowa wodociągu	2 sztuki o łącznej długości 120 m 4 sztuk 3000 m 1 sztuka 1 sztuka 10 arów 30 sztuka 500 m 2000 m 1000 m	
8	Monitoring i usuwanie obcych gatunków roślin (ręczne i mechaniczne usuwanie pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków inwazyjnych), takich jak: 1) dąb czerwony (<i>Quercus rubra</i>), 2) dziki bez koralowy (<i>Sambucus racemosa</i>), 3) klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i>), 4) klon jesionolistny (<i>Acer negundo</i>), 5) niecierpek drobnokwiatowy (<i>Impatiens parviflora</i>), 6) świdośliwa Lamarcka (<i>Amelanchier lamarckii</i>), 7) turzyca drżączkowata (<i>Carex brizoides</i>), 8) winobluszcz zaroślowy (<i>Parthenocissus inserta</i>), 9) niecierpek gruczołowaty (<i>Impatiens glandulifera</i>), 10) ligustr (<i>Ligustrum vulgare</i>), 11) łąbin trwały (<i>Lupinus polyphyllus</i>), 12) czeremcha amerykańska (<i>Padus serotina</i>), 13) rdestowiec (<i>Reynoutria</i> spp.), 14) róża pomarszczona (<i>Rosa rugosa</i>), 15) nawłocie (<i>Solidago gigantea</i> , <i>S. canadensis</i>), 16) tawuła nibywierzbolistna (<i>Spiraea × pseudosalicifolia</i>), 15) żywotnik olbrzymi (<i>Thuja plicata</i>)	Według potrzeb	Wynikająca z potrzeb - obszar objęty ochroną krajobrazową
9	Modernizacja osady Zwierzyniec i utworzenie ścieżki edukacyjnej	Zgodnie z założeniami dokumentacji technicznych	Oddział 420C
10	Modernizacja osady Masiewo	Według posiadanej dokumentacji technicznej	Oddział 111Af

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą i dużą literą, pododdziały oznaczone małą literą podano zgodnie z mapą ewidencyjną Białowieskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1:10 000, według stanu na dzień 01.01.2001. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Białowieskiego Parku Narodowego w miejscowości Białowieża.

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

Na obszarach objętych ochroną czynną i krajobrazową

I. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Żubr (<i>Bison bonasus</i>)	Zarządzanie (gospodarowanie) wolno żyjącą populacją żubra (<i>Bison bonasus</i>) na terenie Puszczy Białowieskiej wraz z jej przedpolami: 1) utrzymanie i poprawa bazy żerowej, 2) utrzymanie miejsc zimowego dokarmiania, 3) prowadzenie hodowli restytucyjnej żubra (<i>Bison bonasus</i>) zgodnie z rocznym planem hodowlanym opartym o wskazania genetyczne i dane rodowodowe zwierząt	1. Monitoring liczebności i stanu zdrowia wolnego stada. 2. Dokarmianie stada wolnego populacji żubra (<i>Bison bonasus</i>) w zimie, porządkowanie pozostałości po niezjedzonym sianie, wywóz nadmiaru odchodów w oddziałach – 111A, 130AC, 160 A, 162C, 163C, 193B, 194A, 159D, 190B, 221A, 253BD, 282C, 313A, 339BD, 421B. 3. Wykładanie soli w lizawkach. 4. Bieżące remonty infrastruktury na terenie hodowli wolnej (brogi, paśniki, odłownie, drogi) w oddziałach – 130, 160, 162, 193, 211, 251, 334, 390, 391, 419, 422, 446, 448, 697. 5. Bieżące remonty infrastruktury rezerwatów w tym utrzymanie dróg dojazdowych w oddziałach – 421A, B, 420B, C, 425C, 425D, 450B, 420Cr. 6. Równanie, wałowanie, bronowanie polan karmowych, podsiew traw, nawożenie wapnem magnezowym, koszenie, grabienie, belowanie, transport, zabieg wykonywany na powierzchni do 34 ha w oddziałach – 421Aa, f, m, 421Bf, g, i, l, p, y, 420Bc, h, k, l, 420Cf, g, k, 425Ci, j, k, o, s, t, z, dx, 425Dd, 450Bf. 7. Utwardzanie nawierzchni zagród i stanowisk karmowych podkładem betonowym i żwirem w oddziałach – 421Ak, 421Bp, 420Bk, 420Cb,f, k, 425Ca,g,h,l,n,p,r,y, 450Bc,d. 8. Obsługa rezerwatów zamkniętych (karmienie i pojenie zwierząt, prace porządkowe). 9. Obsługa stada wolnego (dowóz karmy, prace porządkowe) na całym terenie wykorzystywanym przez populację żubra (<i>Bison bonasus</i>) z Puszczy Białowieskiej. 10. Profilaktyka, obsługa weterynaryjna (leczenie zwierząt, odrobaczanie, odkażanie miejsc dokarmiania)

			w oddziałach – 421Ai, k, 421Bp, t, w, 420Bk, l; 420Cb, f, g, 425Cg, h, p, r, a, d, f, l, n, t, ax, bx, dx, fx, 450Bb, c, d, 130, 160, 162, 193, 194, 211, 251, 334, 390, 391, 419, 422, 446, 448, 697. 11. Usuwanie zagrażających drzew z terenu OHŻ (usuwanie drzew martwych (stojących i leżących) oraz zamierających - około 1300 m³, prowadzone na terenie zagród hodowlanych w celu zabezpieczenia przebywających tam zwierząt przed urazami, zapewnienia bezpieczeństwa pracowników Ośrodka Hodowli Żubrów oraz zabezpieczenia infrastruktury technicznej). 12. Wykaszanie i odkrzaczanie terenu na powierzchni 1,18 ha, oddział 420Cx. 13. Eliminacja osobników chorych i agresywnych oraz odłowy na całym terenie wykorzystywanym przez gatunek żubra (<i>Bison bonasus</i>) z Puszczy Białowieskiej. 14. Kontynuacja zadań ochronnych przewidzianych w Programie Żubr. 15. Płoszenie osobników gatunku żubra (<i>Bison bonasus</i>) wychodzących na tereny rolnicze na całym terenie wykorzystywanym przez żubry z Puszczy Białowieskiej. 16. Podsadzanie gatunków lasotwórczych (dąb (<i>Quercus robur</i>), klon (<i>Acer platanoides</i>), świerk (<i>Picea abies</i>), i in.) w oddziałach – 420B, 425C. 17. Pogłębienie studni i doprowadzenie wody do stróżówki w oddziale 421Aj. 18. Budowa odłowni w oddziale 194A. 19. Wykonywanie zadań na terenie zarządzanym przez PGL LP, po uzgodnieniu z właściwym miejscowo Nadleśniczym
2	Prowadzenie inwentaryzacji gatunków fauny i flory	Zgodnie z bieżącymi potrzebami	W oparciu o działania własne Parku oraz badania prowadzone przez ośrodki zewnętrzne
3	1. Jeleń (<i>Cervus elaphus</i>). 2. Dzik (<i>Sus scrofa</i>)	Regulacja liczebności	Odłów lub eliminacja do 10 sztuk wraz ze sprzedażą lub przekazaniem do innych hodowli w oddziałach – 421A, B, 420BC, 425C, 425D
4	Ssaki (<i>Mammalia</i>)	Prowadzenie Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt	Według potrzeb, w oddziałach – 425C, 425D
5	Wilk (<i>Canis lupus</i>)	Poprawa warunków bytowania	Budowa zagrody kwarantannowej w oddziale 425C

6	Przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>)	Ochrona miejsc bytowania i rozrodu	Usunięcie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej oraz ewentualne wykaszanie powierzchni na stanowiskach występowania gatunku
7	Zwierzęta w Rezerwacie Pokazowym	Poprawa warunków bytowania zwierząt i funkcji edukacyjnych	Modernizacja Rezerwatu Pokazowego Żubrów wraz z terenami przyległymi w administracji PGL LP w zakresie organizacji ruchu turystycznego
8	Gady (<i>Reptilia</i>)	Poprawa warunków bytowania gadów	Ręczne oczyszczenie ruin leśniczówki Głuszec z porastającej roślinności

II. Ochrona czynna gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Lilia złotogłów (<i>Lilium martagon</i>)	1. Usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej. 2. Wykaszanie roślinności zielnej. 3. Usuwanie nadmiaru biomasy	Usunięcie krzewów, drzew i paproci pogarszających warunki świetlne stanowiska (zabieg na powierzchni 0,1 ha)
2	Sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>)	1. Usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej. 2. Usuwanie nadmiaru biomasy. 3. Prześwietlenie drzewostanu	1. Ręczne usunięcie krzewów i roślin zielnych pogarszających warunki świetlne stanowisk. 2. Punktowe prześwietlenie drzewostanu poprzez usunięcie - do 10 drzew (sosna (<i>Pinus sylvestris</i>), świerk (<i>Picea abies</i>), grab (<i>Carpinus betulus</i>))
3	Storczyki (<i>Orchidaceae</i>), w tym: 1) kruszczyk rdzawoczerwony (<i>Epipactis atrorubens</i>), 2) buławnik czerwony (<i>Cephalanthera rubra</i>), 3) kukułka krwista (<i>Dactylorhiza incarnata</i>), 4) kukułka Fuchsa (<i>Dactylorhiza fuschii</i>)	1. Usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej. 2. Wykaszanie. 3. Usuwanie nadmiaru biomasy	Ręczne, punktowe i liniowe usunięcie krzewów i roślin zielnych pogarszających warunki świetlne na stanowiskach wymagających ochrony. Zabieg na odcinku 9,0 km na nasypie kolejki wąskotorowej
4	Kosaciec syberyjski (<i>Iris sibirica</i> L.)	1. Wykaszanie oraz usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej. 2. Usuwanie nadmiaru	Ręczne usunięcie krzewów i roślin zielnych pogarszających warunki świetlne stanowisk gatunku

		biomasy	
--	--	---------	--

OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ ŚCISŁĄ CZYNNĄ ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	Ochrona ścisła	Oddziały – 135A, 135B, 135Ca-cx, 135Da-j, 136Aa-g,l,n, 160C, 191A, 191B, 191C, 192, 193C, 193D, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229A, 229Bb-l, 229C, 229Db-n, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260A, 260Bb-o, 260C, 260Db-h, 261A, 261Bb-m, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290A, 290Bb-j, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320A, 320Bb-i, 320C, 320Db-j, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346A, 346Bb-h, 346C, 346Db-k, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375A, 375Bb-n, 398A, 398B, 398C, 398D, 398F, 398Ga-f,j,x,y, 398H, 399A, 399B, 399Ca-c, 400A, 400B, 401A, 401B, 402Af-t, 402Az-ax	6059,27
2	Ochrona czynna	Oddziały – 104A, 104B, 105, 106, 107, 108, 109A, 109B, 110Ab,c,g,h,m-t, 110B, 111Aa-d,k,m,n, 111B, 111Cb-l, 130, 131, 132, 133, 134, 135Cdx, 135Dk, 136Ah-k,m,o-s, 136Bb-m, 136C, 136Db-k, 158, 159, 160A, 160B, 160D, 161, 162, 163, 164, 165, 166A, 166Bb-o, 166C, 166Db-g, 189, 190, 193A, 193B, 194, 195, 196, 197A, 197Bb-h, 197C, 197Db-h, 221, 253, 282, 313, 339B, 339C, 339D, 368A, 368B, 368E, 398Gg-i,k-w,z,ax, 399Cd,f, 399D, 400C, 400D, 401C, 401D, 401F, 402Aa-d, 402Aw,y, 403a-c oraz rzeki Narewka, Braszcza, Łutownia w granicach Parku	4104,63
3	Ochrona krajobrazowa	Oddziały – 110Aa,d,f,i-l, 111Af-j,l, 111Ca, 136Ba, 136Da, 166Ba, 166Da, 197Ba, 197Da, 229Ba, 229Da, 260Ba, 260Da, 261Ba, 290Ba, 320 Ba, 320Da, 346Ba, 346Da, 375Ba, 398 (Park Pałacowy), 403d,f, 420B, 420C, 421A, 421B, 425C, 425D, 450B, 402Ax oraz działki nr 726, 732, 742 obręb ewidencyjny Budy	353,37
Razem			10 517,27

¹⁾ Lokalizacja według numeracji oddziałów, podział na oddziały oznaczono liczbą, pododdział na pododdziały oznaczono liczbą i dużą literą, wydzielienia oznaczono małą literą, podano zgodnie z mapą ewidencyjną Białowieskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1:10 000, według stanu na dzień 1 stycznia 2001. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Białowieskiego Parku Narodowego w miejscowości Białowieża.

**MIEJSCA UDOSTĘPNIANE W CELACH EDUKACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH
I REKREACYJNYCH, Z PODANIEM MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH
PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH**

1. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Wystawy w Muzeum Przyrodniczo-Leśnym, Park Pałacowy (oddział 398i)	1. 200 osób na wystawie stałej. 2. Inne wystawy - 100 osób
2	Sala audiowizualna, Park Pałacowy (oddział 398i)	200 osób
3	Ośrodek Edukacji Przyrodniczej, Park Pałacowy (oddział 398h)	120 osób
4	Ośrodek Edukacji Przyrodniczej, edukacyjny plac zabaw, Park Pałacowy (oddział 398h)	60 osób
5	Budynek dawnych Stajni Kozackich, Park Pałacowy (oddział 398h)	150
6	Park Pałacowy (oddział 398)	Bez ograniczeń
7	Rezerwat Pokazowy Żubrów (oddział 425C)	150
8	Stanowisko edukacyjne kolejki wąskotorowej „Uroczysko Głuszc” (oddział 135Cdx)	200
9	Obszar Parku objęty ochroną czynną	200
10	Obszar Parku objęty ochroną ścisłą	200

2. Miejsca udostępniane w celach turystycznych:

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Wystawy w Muzeum Przyrodniczo-Leśnym, Park Pałacowy (oddział 398i)	1. 200 osób na wystawie stałej. 2. Inne wystawy - 250 osób
2	Ośrodek Edukacji Przyrodniczej, Park Pałacowy (oddział 398h)	100
3	Parkingi w oddziałach – 110Aa, 111Ad	100
4	Parking w oddziale 158Ba	150
5	Punkt Informacji Turystycznej w Parku Pałacowym (oddział 398k)	10
6	Park Pałacowy (oddział 398)	Bez ograniczeń
7	Osada Zwierzyńiec, oddział 420Cx	150

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
8	Rezerwat Pokazowy Żubród (oddział 425C, 425D, 450B)	Bez ograniczeń

3. Miejsca udostępniane w celach rekreacyjnych:

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Park Pałacowy (oddział 398)	1000
2	Ośrodek Edukacji Przyrodniczej, plac zabaw dla dzieci, Park Pałacowy (oddział 398h)	100
3	Obiekt turystyczny „Filipówka” (oddział 368Al)	100
4	Obiekt turystyczny „Zamosze” (oddział 110Ak)	50
5	Pokoje gościnne, Park Pałacowy (oddział 398i)	107
6	Stawy w Parku Pałacowym (oddział 398l)	20

¹⁾ Lokalizacja według numeracji oddziałów, podział na oddziały oznaczono liczbą, pododdział na pododdziały oznaczono liczbą i dużą literą, wydzielenia oznaczono małą literą, podano zgodnie z mapą ewidencyjną Białowieskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1:10 000, według stanu na dzień 01.01.2001. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Białowieskiego Parku Narodowego w miejscowości Białowieża.

